

SENAAT STEM IN MET NIEUWE DONORWET: NEDERLANDERS AUTOMATISCH DONOR

Een meerderheid van de Eerste Kamer heeft ingestemd met de nieuwe donorwet van D66-Kamerlid Pia Dijkstra. Dat betekent dat alle volwassen Nederlanders voortaan automatisch geregistreerd staan als orgaandonor, tenzij iemand expliciet aangeeft dat niet te willen. Uit een spannende hoofdelijke stemming bleek dat 38 Eerste Kamerleden voor de nieuwe donorwet zijn, 36 senatoren stemden tegen. Dijkstra wil er met de nieuwe wet voor zorgen dat meer mensen hun organen afstaan voor donatie. Jaarlijks overlijden er 150 mensen die wachten op een donor. Het donorsysteem verandert van 'nee, tenzij' naar 'ja, tenzij'. Dat betekent dat volwassen Nederlanders automatisch geregistreerd worden als orgaandonor, tenzij daar expliciet bezwaar tegen is gemaakt. Als er geen keuze wordt gemaakt, wordt automatisch geregistreerd dat je 'geen bezwaar' hebt tegen donatie van je organen. In het huidige systeem moeten nabestaanden – in het geval er geen keuze geregistreerd is – die keuze voor hun overleden naaste maken. Het nieuwe voorstel beoogt de nabestaanden ook het laatste woord te geven, zoals nu ook al de praktijk is.

Bron: www.nu.nl

PRACHTIG HOE GELUKKIG JE IEMAND KUNT MAKEN MET EEN NIEUW HART

Volgens de nieuwe donorwet zijn alle volwassen Nederlanders vanaf 2020 automatisch orgaandonor, tenzij je aangeeft dat niet te willen. **Maaïke (33)** is transplantatiecoördinator en vertelt hoe een donorprocedure precies verloopt.

Maaïke weet van tevoren nooit wanneer ze in actie moet komen, of ze thuis zal eten en of het een slapeloze nacht wordt. Als transplantatiecoördinator is ze tijdens haar diensten 24 uur per dag beschikbaar. Ze begeleidt en coördineert de procedure van een orgaandonatie van begin tot eind. "Het mooie van mijn werk is, dat in één nacht soms wel zes mensen een nieuwe kans krijgen omdat ze een donororgaan ontvangen, en dat ik daar een bijdrage aan kan leveren."

Nieuwe kans

Sinds 2009 werkt Maaïke als transplantatiecoördinator bij het Universitair Medisch Centrum Utrecht (UMC Utrecht). "Hiervoor werkte ik als verpleegkundige op de intensive care. Met hart- en longtransplantaties had ik altijd al affiniteit; je geeft daarmee mensen een nieuwe kans om te leven. Bij ons op de

ic-afdeling lagen bovendien geregeld patiënten die in aanmerking kwamen voor orgaandonatie. Het leek me interessant me te specialiseren tot transplantatiecoördinator. Mijn werk op de intensive care sloot daar goed bij aan, omdat ik al veel wist van de afdeling en de patiënten die er liggen. Je moet bijvoorbeeld veel weten over orgaanfuncties, de verschillende ziektebeelden en het beloop. Daarnaast is het natuurlijk belangrijk dat je je goed kunt inleven in de familie. Mijn taak als transplantatiecoördinator is om ze uit te leggen hoe de

MAAIKE: 'JE KUNT IEMAND HEEL BLIJ MAKEN MET EEN NIEUWE KANS IN ZIJN LEVEN. DAT MAAKT HET WERK ZO WAARDEVOL.'

Gemiddeld coördineert en begeleidt Maaïke veertig tot vijftig orgaandonaties per jaar. "De procedure voor orgaandonatie begint pas als duidelijk is geworden dat een patiënt niet meer kan herstellen, behandeling niet meer mogelijk is en de patiënt zal overlijden. Dat kan bijvoorbeeld zo zijn bij iemand die tevergeefs is gereanimeerd en het hart gestopt is met kloppen, na een hartinfarct, een hersenbloeding of na een ernstig ongeluk. De arts controleert dan of iemand als donor in het Donorregister staat. Als dat zo is en iemand organen wil doneren, vraagt hij de familie om instemming. Het kan ook zijn dat iemand niet met toestemming geregistreerd staat, maar het besluit heeft overgelaten aan zijn nabestaanden of niets heeft ingevuld. In dat geval bespreekt de arts met

procedure verloopt en ze daarin emotioneel te begeleiden. De combinatie van kennis, organisatie en die begeleiding sprak me aan. Aan de ene kant is het mooi om nabestaanden in een moeilijke periode van hun leven zo goed mogelijk bij te staan. Aan de andere kant kun je iemand anders heel blij maken met een nieuwe kans in zijn leven. Dat maakt het werk waardevol voor mij."

24/7 beschikbaar

Om ervaring op te doen met donatieprocedures was Maaïke drie maanden lang zeven dagen per week 24 uur per dag beschikbaar. "Onder begeleiding van collega's werd ik ingewerkt. Net zolang tot ik het zelfstandig kon."

Inmiddels is Maaïke een van de circa dertig transplantatiecoördinatoren die

in Nederland actief zijn. Het UMC Utrecht werkt samen met het Amsterdam Medisch Centrum (AMC), het Erasmus Medisch Centrum (EMC) en het Leids Universitair Centrum (LUMC). De transplantatiecoördinatoren van deze ziekenhuizen zijn inzetbaar in de regio West-Nederland. Op de momenten dat Maaïke niet wordt ingezet, houdt ze zich bezig met scholing over orgaandonatie, doet administratief werk en houdt zich bezig met projecten en werkgroepen die erop zijn gericht om de procedures te verbeteren.

• 'HET IS MOOI OM
• NABESTAANDEN ZO
• GOED MOGELIJK BIJ
• TE STAAN'
•

de familie of zij willen dat orgaandonatie doorgaat of niet. Bij een duidelijke 'nee' >

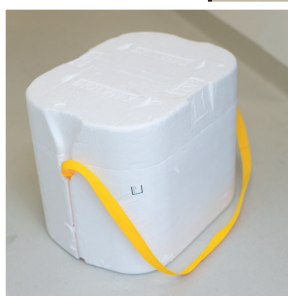
gebeurt er niets." Zodra de arts duidelijkheid heeft, neemt hij contact op met de Nederlandse Transplantatie Stichting en met Maaïke. Zij coördineert vanaf dat moment de procedure. "Ik regel bijvoorbeeld dat de artsen en verpleegkundigen alvast aanvullende medische onderzoeken doen. Bijvoorbeeld het afnemen van bloed en urine, een echo van de buik en een longfoto.

'SOMS RAAK IK DINGEN NIET ZOMAAR KWIJT. DAT IS OOK GOED, WANT IK DOE DIT WERK VANUIT MIJN GEVOEL'

Al die informatie breng ik bijeen, zodat we een beter beeld krijgen van de conditie van het lichaam en de organen."

Maatwerk

Daarna gaat Maaïke met de taxi naar het ziekenhuis. "Als ik aankom, zijn meestal de uitslagen van de onderzoeken al bekend. Ook in het ziekenhuis verzamel ik zo veel mogelijk informatie: het beloop van de opname, de medische voorgeschiedenis. Vaak zijn de nabestaanden nog in het ziekenhuis, soms zijn ze thuis en bel ik ze. Een van de belangrijkste dingen is dat ik nabestaanden zo goed mogelijk voorbereid op wat er gaat gebeuren en uitleg hoelang dat gaat duren. Een donorprocedure kan acht tot vierentwintig uur in beslag nemen. Nabestaanden kunnen gedurende die periode niet bij hun familielid komen. We hebben die tijd nodig om de kwaliteit van de organen te beoordelen en een geschikte ontvanger te zoeken. Dat is voor nabestaanden soms moeilijk, omdat ze hun dierbare net hebben verloren en emotioneel zijn, maar zij begrijpen ook dat wij ons best doen om de ontvanger een zo goed mogelijk orgaan te geven. Het begeleiden is echt maatwerk. Dat vind ik elke keer weer een uitdaging. De een wil zo veel mogelijk informatie over de procedure, over wat er met hun dierbare gebeurt, de

ander is slecht te bereiken door het verdriet en slaaptekort. Met de familie bespreek ik ook de medische voorgeschiedenis en leefgewoontes van de donor, zoals alcohol- of drugsgebruik en rookgedrag. Als iemand heeft gerookt, kan dat slecht zijn voor de kwaliteit van de organen, dus dat is belangrijk om te weten. Ik neem altijd een zo open mogelijke houding aan. Mensen moeten me alles kunnen vragen. Soms twijfelen ze en willen ze extra informatie. Je merkt dan soms dat ze ergens bang voor zijn, bijvoorbeeld of hun dierbare wel écht dood is. Daarom zeg ik altijd dat ze het écht moeten zeggen als er vragen zijn. Het kan zijn dat ze de arts niet goed hebben begrepen.

Soms zijn er binnen de familie meningsverschillen over wel of niet doneren. Als transplantatiecoördinator zal ik nooit proberen mensen om te praten. Als nabestaanden er na een extra gesprek toch niet achter staan, gaat de orgaandonatie niet door. Natuurlijk zijn er wachtlijsten die we graag willen terugdringen, maar als mensen besluiten om het niet te doen, respecteren wij dat altijd."

Duidelijke uitleg

Nabestaanden zijn volgens Maaïke soms onzeker over de term hersendood: is dat wel echt dood? "Doneren kan alleen als je dood bent", benadrukt ze. "Als de hersendood officieel is vastgesteld, betekent het dat je volgens de wet bent overleden. Bij iemand die hersendood is, blijft het hart kloppen en de bloedstroom doorgaan doordat het beademingsapparaat lucht in de longen blaast. Hierdoor blijft het lichaam warm

MAAIKE: 'NATUURLIJK ZIJN ER WACHTLIJSTEN DIE WE WILLEN TERUGDRINGEN, MAAR EEN 'NEE' RESPECTEREN WIJ ALTIJD.'

aanvoelen en roze gekleurd. Iemand ziet eruit alsof hij slaapt. Dit maakt dat mensen het soms moeilijk vinden te accepteren dat iemand er echt niet meer is. Het is belangrijk dat wij dat samen met de artsen heel duidelijk uitleggen."

Elke seconde telt

Op basis van alle informatie die Maaïke via de familie en de onderzoeken heeft verzameld, maakt ze een rapport, de donorstatus. "Daarin staat de reden en het beloop van de opname, de medische voorgeschiedenis en de uitslagen van de onderzoeken. Deze gegevens stuur ik aan Eurotransplant. Zij wijzen de organen toe in opdracht van de Nederlandse Transplantatie Stichting. Eurotransplant kijkt aan de hand van een matchlijst wie er geschikt zijn.

Daarna begin ik met het plannen van de operatie. Ik roep het team op dat de operatie uitvoert. Een speciaal opgeleid team dat bestaat uit chirurgen, operatieassistenten en een anesthesioloog. Dat team gaat naar het ziekenhuis waar de donor ligt en voert de operatie uit.

Tijdens de operatie assisteert Maaïke. "Ik bedien het infuus. Nadat de organen uit het lichaam zijn gehaald, zorg ik ervoor dat ze worden verpakt in speciale zakken met vloeistof zodat het steriel is en de kwaliteit zo optimaal mogelijk blijft. Vervolgens worden ze in koelboxen gelegd. De operatie-wond wordt netjes en zorgvuldig gehecht. Er komt een pleister overheen zodat je er niets meer van ziet."

Na de operatie regelt Maaïke dat de organen naar de ziekenhuizen worden gebracht waar ze nodig zijn. "Bij een hart moet dat zo snel mogelijk. Elke seconde telt dan, al nemen de chauffeurs uiteraard geen onnodige risico's op de weg. Als de organen eenmaal in het ziekenhuis zijn, houdt het voor mij op. Ik ben

niet bij de transplantatie. Wel hoor ik een paar maanden later of de transplantatie is geslaagd. Helaas wordt een orgaan ook weleens afgestoten. Soms gebeuren er tijdens de operatie al dingen die we niet zagen aankomen en waardoor een orgaan toch niet geschikt blijkt te zijn. Bijvoorbeeld omdat iemand ernstige aderverkalking blijkt te hebben of een vorm van kanker heeft die nog niet was ontdekt. Ik vertel de familie altijd al van tevoren dat donatie om dat soort redenen soms alsnog niet doorgaat. Ik doe dit werk nu negen jaar en elke donatie-procedure verloopt weer anders."

Mooie brieven

Zes tot acht weken na de operatie neemt Maaïke contact op met de familie. "Soms ga ik naar ze toe als ze dat willen. Ik wil dan graag weten hoe het met ze gaat en vraag of ik nog iets voor ze kan betekenen. Vaak heb ik onder emotionele omstandigheden urenlang met deze mensen in het ziekenhuis gezeten. Dan bouw je een bepaalde band op. Het komt bijvoorbeeld voor dat ze hun hart bij mij luchten of foto's van de begrafenis of crematie laten zien. Ik vraag ook altijd of ze iets willen weten over de ontvangers. Ontvangers blijven anoniem, maar ik mag wel een leeftijds-categorie noemen. Soms stuurt de ontvanger een anonieme brief om te bedanken. Dan bel ik de nabestaanden en vraag ik of ze de

brief willen ontvangen. Voor sommigen is het pijnlijk om alles weer op te rakelen, maar de meeste nabestaanden willen graag zo'n brief. Het zijn vaak erg mooie brieven."

Maaïke vindt haar werk mentaal soms zwaar. "Er gaat altijd iemand dood. Het grijpt me aan als het gaat om een situatie waar-mee ik me goed kan identificeren. Dat hoeft niet per se iemand van mijn eigen leeftijd te zijn. Ik heb het bijvoorbeeld ook bij mensen die mijn ouders, mijn kind, opa, oma, broertje of zusje hadden kunnen zijn. Ik herinner me een jonge jongen van twintig jaar die een hersenbloeding kreeg en plotseling uit het leven werd weggerukt. Het is verschrikkelijk als je zoon of dochter op die manier doodgaat. Het raakte me diep toen ik het verdriet van zijn ouders zag."

Eindelijk een hart

"Als ik na een zware dag op de terugweg in de taxi zit, zeg ik soms even niets en wil ik gewoon rustig zitten. Ik heb dan de tijd om even na te denken en dingen van me af te zetten. Soms raak ik dingen niet zomaar kwijt. Dat is ook goed, want dat betekent dat ik dit werk met volle overtuiging en vanuit mijn gevoel doe. Het helpt me te bedenken waarvoor ik dit doe.

Laatst las ik een boek van iemand die een nieuw hart had ontvangen. Hij beschreef dat hij een telefoontje kreeg van zijn cardioloog met het bericht dat er eindelijk een hart beschikbaar was. Ik besepte dat ik daarachter zat en degene was die de arts daarover had gebeld. Heel indrukwekkend. Het is prachtig om te lezen hoe gelukkig je iemand daarmee kunt maken." ♥